

DELE AF FORMUERET - REEKSAMEN 2022

Opgave nr. 1

Anita Andersen ejede og drev kunst- og antikvitetforretningen »Anitas Antik« beliggende i Viborg. Butikkens eneste ansatte var Bente Brodersen, der var ansat som ekspedient og dermed i henhold til branchesædvane kunne indgå aftaler om køb og salg af varer inden for en beløbsgrænse på 50.000 kr.

I perioden fra onsdag den 1. til og med fredag den 3. december 2021 deltog Anita på en antikmesse i Hamborg. Torsdag den 2. december modtog butikken sålydende e-mail, som var sendt til både butikkens hovedmailadresse og Anitas personlige arbejdsmail:

»Kære Anita

Du har tidligere vist interesse for maleriet »Figurkomposition« af P.E. Lauridsen. Jeg kan hermed tilbyde dig maleriet for 20.000 kr. Svar udbedes inden tre dage. Venlig hilsen Cecilie Cederholm«.

Fredag den 3. december om formiddagen sendte Bente følgende svar pr. e-mail:

»Kære Cecilie

Tak for din mail. Det er et dejligt maleri, men 20.000 kr. er lidt i overkanten i dagens marked. Vi kan tilbyde at købe det for 16.000 kr.

Venlig hilsen Anitas Antik, Bente Brodersen«.

Fredag aften deltog kunstmaleren P.E. Lauridsen i tv-programmet »Vi maler byen rød«, hvilket fik prisen på hans malerier til at stige markant. Markedsværdien af maleriet »Figurkomposition« steg således i løbet af weekenden fra 18.000 kr. til 40.000 kr.

Om formiddagen søndag den 5. december mailede Anita, der ikke var klar over, at Bente allerede havde svaret, til Cecilie, at hun accepterede Cecilies tilbud.

Søndag aften sad Cecilie i toget. Hun havde været bortrejst og ikke læst e-mails siden torsdag aften. Cecilie loggede ind på sin webmail, men nåede dog ikke at læse de to e-mails fra Bente og Anita.

Mandag den 6. december læste Cecilie fra morgenstunden de resterende e-mails, herunder de to e-mails fra Bente og Anita, i den rækkefølge, de var modtaget.

Cecilie – der som følge af prisstigningen havde fortrudt sit tilbud – ringede straks herefter til Anita og hævdede, at der ikke var indgået nogen aftale. Cecilie gjorde navnlig gældende, *at* Bentes accept var uoverensstemmende, *at* der under alle omstændigheder var svaret for sent, *og at* den markante prisstigning i øvrigt udgjorde en bristende forudsætning. Anita hævdede, at der var indgået en bindende aftale.

Senere på formiddagen kom den 17-årige Danny Danielsen ind i »Anitas Antik«, hvor han blev ekspederet af Bente i Anitas fravær. Danny, der så væsentligt ældre ud end sin alder, fremviste 12 sølvskeer, han havde fået i tvangsarv efter sin far, og spurgte, om Bente havde et bud på, hvad sådan noget mon var værd. Bente undersøgte sølvskeerne nærmere og tænkte straks, at en af butikkens faste kunder – Esben Ebertsen – helt sikkert ville give mindst 20.000 kr. for sølvskeerne, idet hun antog, at de var fremstillet af den kendte franske sølvsmed François d'Argent. Bente øjnede chancen for en god handel og tilbød 10.000 kr. Danny accepterede straks og fik pengene udbetalt mod samtidig udlevering af skeerne. Bente kontaktede herefter Esben, der senere samme dag købte sølvskeerne for 24.000 kr. kontant.

En uge senere kom en rasende Esben ind i butikken medbringende sølvskeerne, idet en bekendt med forstand på sølvtøj dagen før over for ham havde påpeget, at sølvskeerne var en dårlig efterligning. Anita, der den dag var alene i butikken, kiggede nærmere på sølvskeerne og kunne hurtigt se, at det var rigtigt nok, og at sølvskeerne alene havde en værdi af 1.000 kr. Hun så derfor ingen anden udvej end at tilbagebetale de 24.000 kr. til Esben.

Herefter kontaktede Anita straks Danny og krævede principalt 24.000 kr. i erstatning, subsidiært 10.000 kr. mod tilbagelevering af sølvskeerne. Danny, der i øvrigt to dage forinden havde brugt 4.000 kr. af de 10.000 kr. på en bytur i anledning af sin 18-års fødselsdag, afviste ethvert krav.

Der ønskes en begrundet stillingtagen til retsstillingen mellem Anita og Cecilie og til retsstillingen mellem Anita og Danny.

Rettevejledning

1. Retsstillingen mellem Anita og Cecilie

Cecilies e-mail er et tilbud, der bliver bindende for Cecilie, når det kommer til Bentes kundskab, jf. AFTL § 7, jf. § 10, stk. 2, jf. § 26.

Bentes svar er en uoverensstemmende accept og anses dermed for et afslag i forbindelse med et nyt tilbud, jf. AFTL § 6, stk. 1. I kraft af sin stillingsfuldmagt er Bente legitimeret til at afslå tilbuddet på vegne af Anita, jf. AFTL § 10, stk. 2. Anita forpligtes følgelig ved Bentes svar, jf. AFTL § 10, stk. 1.

Bentes afslag kan tilbagekaldes, hvis tilbagekaldelsen »kommer frem« senest samtidig med, at afslaget »kommer til kundskab«, jf. AFTL § 7. Anitas accept, der må sidestilles med en tilbagekaldelse, er »kommet frem« til Cecilie, inden Bentes afslag er »kommet til kundskab«, eftersom Anitas e-mail ligger i Cecilies indbakke, *inden* Cecilie læser Bentes afslag mandag den 6. december. Afslaget er dermed bortfaldet.

Acceptfristen er »inden 3 dage«, hvorfor tilbuddet skal accepteres senest søndag den 5. december, jf. AFTL § 2, stk. 1. (»Kontortidsreglen« kan ikke begrunde nogen anden acceptfrist, idet Cecilie har fastsat acceptfristen til en søndag). Det er tilstrækkeligt, at Anitas accept er »kommet frem« inden for fristen, jf. AFTL § 2, stk. 1, og dette krav er opfyldt, eftersom Anitas accept ligger i Cecilies indbakke om søndagen. Anitas accept er dermed rettidig og overensstemmende, og der er derfor som udgangspunkt indgået en bindende aftale.

At prisen på maleriet ikke ville stige markant, må anses for en *bestemmende* forudsætning for Cecilies tilbud, hvilket desuden må anses for *kendeligt* for Anita. Prisstigningen er imidlertid ikke *relevant*, idet Cecilie selv må bære denne risiko. Cecilie får derfor ikke medhold i, at tilbuddet er ugyldigt.

Konklusion: Der er indgået en bindende aftale.

2. Retsstillingen mellem Anita og Danny

Aftalen vil som udgangspunkt kunne tilsidesættes som ugyldig, eftersom Danny er umyndig på aftaletidspunktet, jf. VML § 1, stk. 1 og 2. Undtagelsen i VML § 42, stk. 1, nr. 2, 2. led er ikke anvendelig, da Danny har fået sølvskeerne som *tvangsarv* og ikke som testamentarisk friarv. De øvrige undtagelser i VML §§ 42-43 er heller ikke aktuelle. (»Pengereglen« er selvsagt heller ikke anvendelig). Det ændrer ikke noget, at Bente er i god tro, eftersom umyndighed er en stærk ugyldighedsgrund.

Aftalen er imidlertid ikke en nullitet og rammes derfor kun af ugyldighed, hvis ugyldigheden overhovedet gøres gældende. Danny – der i mellemtiden er blevet 18 år og dermed myndig – afviser ethvert krav. Aftalens ugyldighed vil medføre, at Danny skal tilbagelevere den del af købesummen, som endnu er i behold (de 6.000 kr.), jf. VML § 45, stk. 1, 1. pkt., mod tilbagelevering af sølvskeerne, som alene har en værdi af 1.000 kr. Selv om Danny kan påberåbe sig »nyttereglen«, for så vidt angår de resterende 4.000 kr., vil han derfor opnå en bedre retsstilling ved at ratihabere aftalen og dermed opretholde status quo, *medmindre* Anita i så fald vil kunne udøve misligholdelsesbeføjelser i anledning af mangler ved salgsgenstanden. Danny har ikke givet Bente nogen form for oplysninger om sølvskeerne, men har alene spurgt, om Bente havde et bud på, hvad sådan noget mon var værd. Da Bente endvidere har undersøgt salgsgenstanden forud for aftalens indgåelse, og da Anita ved sin egen undersøgelse »hurtigt«

kan fastslå problemet, kan Anita *ikke* udøve misligholdelsesbeføjelser, jf. KBL § 47 (se hertil også U 1945.552 V).

Herefter har Danny ingen interesse i at påstå ugyldighed, tværtimod.

(Anita kan ikke få aftalen tilsidesat som ugyldig efter VML § 44, stk. 1, idet bestemmelsen efter en formålsfortolkning ikke giver den myndige medkontrahent mulighed for at komme ud af en ufordelagtig aftale, som bindende ratihaberes i umiddelbar tilknytning til den myndiges ugyldighedsindsigelse, sml. evt. U 1917.846 H, der dog ikke kan forudsættes bekendt. Det kræves ikke, at den studerende behandler denne problemstilling, eftersom Anita slet ikke er klar over, at Danny var umyndig på aftaletidspunktet, og derfor ikke påstår ugyldighed).

Konklusion: Anita har intet krav mod Danny.

Litteratur (pensum): *Lennart Lyngge Andersen og Palle Bo Madsen: Aftaler og mellem-mænd*, 7. udg. (2017) s. 35 ff., s. 39 f., s. 46 f., 56 ff., s. 65, s. 109, s. 115, s. 134, s. 138, s. 140 ff., s. 191 ff., s. 300 ff. *Lars Hedegaard Kristensen m.fl.: Lærebog i dansk og international køberet*, 5. udg. (2017), s. 119 ff.

Opgave nr. 2

Søren Sørensen, Aarhus, var indehaver af en fabrik, som producerede forskellige designerkeramikvarer til salg i hele Norden. Mandag den 15. november 2021 indgik Sørensen aftale med Kaj Kold, som var indehaver af en butik i København, hvor han solgte brugskunst. Aftalen lød på, at Sørensen skulle levere 50 vaser, model »Sunflower«. Levering skulle ske cf Kolds lager i Valby mandag den 22. november med vognmand Viggo Vagner, som Sørensen altid brugte til den slags opgaver. Købesummen aftaltes til 250 kr. pr. vase, hvilket var en særlig »vennepris«, idet Sørensens normale salgspris for vaserne var 270 kr. pr. vase. Den samlede købesum på 12.500 kr. skulle betales senest onsdag den 24. november. Det fremgik af aftalen, at ved for sen betaling skulle Kold betale »2 % i rente pr. løbende måned«. Kold var noget bekymret for, om de skrøbelige vaser kunne klare den lange tur fra Aarhus til København uden skader, så Kold betingede sig ved aftalens indgåelse, at Sørensen personligt overvågede pakningen af vaserne i lastbilen, hvilket Sørensen indvilligede i.

Mandag den 22. november kl. 9 ankom vognmand Vagner til Sørensens lager for at afhente vaserne, som stod indpakket i pap og bobleplast. Sørensen havde travlt med andre ting og lod Vagner selv stable vaserne inde i lastbilen. Vagner fik en faktura og følgeseddel med, som var stilet til Kold og lød på 50 vaser, model »Sunflower«, og kørte af sted med vaserne. Sørensen fik på grund af travlhed ikke sendt en mail med kopi af fakturaen og følgesedlen til Kold i forbindelse med afsendelsen af vaserne.

Senere på formiddagen kørte Vagner ind til en anden kunde i Aarhus, Niels Nielsen, som også skulle have fragtet varer til København. Vagner efterlod den uaflåste lastbil på gårdspladsen, mens han gik ind for at tale med Nielsen. Da Vagner kom tilbage, stod lastbilens lastrum åbent, og 30 af de 50 vaser var blevet stjålet. Som følge af den almindelige forvirring over tyveriet blev Vagner forsinket med pakning af varer hos Nielsen og to andre kunder, som Vagner skulle hente varer hos samme dag. Vagner fortalte samme eftermiddag Sørensen om, hvad der var sket, men Sørensen foretog sig ingenting i den anledning.

Først tirsdag den 23. november om eftermiddagen ankom Vagner med de 20 vaser, der var tilbage, til Kolds lager. Kold undrede sig over, at der kun var 20 vaser og

ikke 50 som aftalt. Kold spurgte, om det kunne skyldes, at Sørensen ikke havde overvåget pakning af lastbilen som aftalt. Vagner bekræftede, at Sørensen ikke havde haft tid til at være til stede ved pakningen, og orienterede Kold om tyveriet af de 30 vaser. Vagner hjalp herefter med at bære de tilbageværende 20 vaser ind på Kolds lager og overgav følgesedlen og fakturaen til Kold.

Kold kontaktede straks Sørensen pr. telefon. For så vidt angik de 30 vaser, der var blevet stjålet, hævdede Kold, at han ikke var forpligtet til at betale købesummen på 7.500 kr. Som begrundelse henviste Kold for det første til, at der forelå forsinkelse fra Sørensens side. For det andet anførte Kold, at Sørensen ikke havde orienteret Kold om afsendelsen af vaserne med vognmand Vagner. For det tredje anførte Kold, at Sørensen havde tilsidesat den forpligtelse, han havde påtaget sig ved aftalen til personligt at overvåge pakningen af vaserne i Vagners lastbil. Sørensen forlangte, at Kold betalte købesummen på 7.500 kr. for de 30 vaser som aftalt, idet Sørensen hævdede, at ingen af de forhold, som Kold nævnte, kunne begrunde, at Kold ikke skulle betale.

For så vidt angik de 20 vaser, som Kold havde modtaget, nægtede han at betale »så meget som en bøjet 25-øre«, medmindre Sørensen leverede yderligere 30 vaser, hvilket Sørensen afviste. Sørensen gjorde principalt gældende, at han – såfremt Kold ikke betalte købesummen for de 20 vaser som aftalt – var berettiget til at få vaserne tilbageleveret. Subsidiært krævede Sørensen, at Kold betalte købesummen på 5.000 kr. for de 20 vaser.

Sørensen krævede i øvrigt størst mulig erstatning af Kold i anledning af det passerede, hvis Kold ikke betalte den fulde købesum på 12.500 kr. for alle 50 vaser som aftalt, dvs. senest dagen efter, onsdag den 24. november. Det kan lægges til grund, at Sørensens produktionsomkostninger for vaserne var 180 kr. pr. stk.

Hvorledes er retsstillingen mellem Sørensen og Kold?

Rettevejledning

Begge parter er »handlende« og handler i eller for deres bedrift. Der foreligger derfor et handelskøb, jf. KBL § 4 (Lærebogen s. 36 f.). Der er tale om et genuskøb, da aftalen blot angår 50 vaser, model »Sunflower« (Lærebogen s. 31 ff.).

1. De 30 stjalne vaser

K anfører for det første som begrundelse for, at han ikke vil betale for de 30 vaser, at der foreligger forsinkelse fra S's side. S har imidlertid leveret rettidigt, da der skal ske levering »cf [K's] lager«. Det fremgår af KBL § 63, stk. 2, jf. § 10, at der er leveret, og at risikoen overgår til K, når varen er overgivet til den selvstændige fragtfører, V (Lærebogen s. 44 f. og 47 f.). Det er dermed ikke afgørende for, om der foreligger forsinkelse, hvornår/om varen kommer frem/overgives til K, men om varen er afsendt rettidigt.

Da det som udgangspunkt er K, der bærer risikoen for vaserne under transporten, jf. KBL § 63, stk. 2, jf. § 10, kan K ikke med henvisning til tyveriet afvise at betale købesummen for de 30 vaser, jf. § 17, stk. 1 (Lærebogen s. 65). (Det er uden betydning, om V har handlet uagtsomt ved at efterlade lastbilen ulåst. Hverken S eller K hæfter for den selvstændige fragtfører).

K anfører for det andet, at han er berettiget til at undlade at betale for de 30 vaser, fordi S ikke har underrettet K om afsendelsen. I visse tilfælde påhviler det som betingelse for risikoens overgang sælgeren at underrette køberen om afsendelse af varen. Sælgeren har en sådan underretningspligt i erhvervsmæssige handelsforhold ved genuskøb af almindelige handelsvarer, som er adresseret til andre end køberen (Lærebogen s. 66).

I dette tilfælde har S ikke en underretningspligt: Varen er adresseret til K ved fragtbrevet og fakturaen, som medfølger. Der er desuden afsendt præcis 50 vaser som aftalt, og det fremgik af aftalen, at levering skulle ske med V. Der er ikke nogen bevismæssig tvivl om, at de vaser, der er blevet stjålet, var tiltænkt K. K kan dermed heller ikke med henvisning til S's manglende underretning undlade at betale købesummen for de 30 vaser.

K anfører for det tredje, at S har undladt personligt at overvåge pakningen af vaserne i lastbilen. S har ganske vist forsømt den forpligtelse, han har påtaget sig ved aftalen, men S's forsømmelse er helt uden betydning i relation til den risikobegivenhed, der indtræder: End ikke en nok så omhyggelig overvågning af pakningen kunne have forhindret tyveriet.

Da ingen af de argumenter, som K anfører, kan føre til en fritagelse for betaling af købesummen, påhviler det K at betale købesummen, dvs. 7.500 kr., for de 30 vaser til forfaldstid den 24. november.

2. De 20 modtagne vaser

Da alle de aftalte 50 vaser er leveret rettidigt, jf. ovenfor under pkt. 1, foreligger der ikke en misligholdelse fra S's side. K er derfor ikke berettiget til at kræve efterlevering af 30 vaser.

K skal i henhold til aftalen betale senest den 24. november, dvs. at der er tale om et kreditkøb. K's definitive udtalelse den 23. november om, at han ikke agter at betale for de 20 modtagne vaser, udgør en væsentlig, anticiperet misligholdelse fra K's side

(Lærebogen s. 180 og 192 f.). Principielt kan S på det grundlag hæve købet med hensyn til de 20 vaser, men da vaserne er overgivet til K, er S's hæveadgang afskåret, jf. KBL § 28, stk. 2 (Lærebogen s. 180 f.). S kan herefter kræve købesummen for de 20 vaser, dvs. 5.000 kr., til forfaldstid.

3. K's erstatningsansvar

Opgavens oplysninger om S's produktionsomkostninger (180 kr. pr. vase) og S's almindelige videresalgspris (270 kr. pr. vase) giver mulighed for at beregne S's erstatningskrav mod K efter reglerne om avancetab eller reglerne om prisdifferencetab (Lærebogen s. 188 ff.).

For så vidt angår de 30 vaser fastholder S købet og forlanger, at K betaler købesummen på 7.500 kr. Under de omstændigheder er S ikke berettiget til at kræve prisdifference- eller avancetabserstatning.

For så vidt angår de 20 vaser fastholder S ligeledes købet – om end ufrivilligt. Derfor er der heller ikke med hensyn til de 20 vaser grundlag for, at S kan kræve prisdifference- eller avancetabserstatning.

S kan herefter alene kræve renter af købesummen i overensstemmelse med aftalen, dvs. 2 % af købesummen pr. løbende måned (Lærebogen s. 190 f.).

»Lærebogen« er: *Lars Hedegaard Kristensen m.fl.*: Lærebog i dansk og international køberet, 5. udgave (2017).